

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjeri, 5

DE BON MATÍ

L' alba somriu, canta lo gall...

(J. A. Clavé)

LA SENMANA

La partida de llus—unas vinticinch arrobas—arribá del Cantábrich y va ser conduhida al mercat de peix.

¿Foren els ardors de l'estació, la lentitut del transport ó el traqueteig del viatge lo que produhí en el llus efectes tan desastrosos? Vajan á saberho. Lo cert es que l'encarregat del mercat, al rébrel, sense necessitat d'olorarlo, va deixar anar un ¡uf! que ressoná per tot el barri del Born.

—Aquest peix es passat.

—¿Passat?—va dir alguna ánima compassiva, sacsejantne un paner:—Si sembla qu'encare belluga...

—Sí; com las bolas de billar quan las fan corre.

—¿Qué fém, donchs?

—A la claveguera: llensarlo tot, desseguida.

Y sense més discussió, els sis quintars de llus foren tirats á la cloaca que passa per aprop del mercat de peix.

**

Teló rápit, y comensa l'acte segón.

Quatre peixaters, arremangats fins al jonoll y provehits de coves, penetran en la cloaca per la part que dona al mar.

Han sapigut que allí dintre hi ha llus en abundancia, y 's disposan á pescarlo.

¿Xarxas? ¿Ams?... Ab las mans n'hi ha prou. El peix de la claveguera es pacífich y ben educat, y 's deixarà agafar sense protesta.

Arriban al lloch ahont el llus descansa tranquilament, y 'ls peixaters no tenen més que fer que ajupirse y omplir coves.

Sis quintars van ser els llensats, sis han sigut els recullits. ¡Una pesca miraculosa! No s'ha escapat ni un llus... ni las ratas se n'han menjat cap.

Ara á la Boqueria, y á vendre peix fresch del Cantábrich.

—¡Llus del dia, llus que belluga! ¡Hala, noyas, á sis rals la tersa!

**

Aixó ha passat á Barcelona y aixó passa diariament, exceptuant el tránzit de la claveguera. Per lo regular, podrit y tot, el peix va directament del mercat á la pescateria, ahont es entregat al consum á ciencia y paciencia dels que deurian evitarho, y,

—¡Llus fresch, llus que belluga! ¡Hala, noyas, la vivor, la vivor!...

Aquest cop, no obstant, diuhen que l'arcalde s'ha enterat de la divertida maniobra, y 's parla de tribunals, de responsabilitats, d'escarments serios...

¿A qui 's castigará?

¿Als que van enviar el peix á Barcelona?

¿Als que manaren tirarho á la cloaca?

¿Als que van tornarho á pescar?

Fet y fet, ¡qué dimontri!, potser lo millor seria donar la culpa de tot als infelissos que van comprarho.

¿Que no saben que aquí de peix fresch no més ne poden menjar els que van á pescársel ells mateixos?

Al veure 'ls espectacles que aquests dias ofeireixen certs carrers de Barcelona, els extranjerers que venen á visitarnos ¿qué deuen pensar?

Perque, mirin que son curiosas las festas de vehinat qu' en alguns barris s'organisan!...

Cal anar als pobles més arreconats de montanya pera contemplar una cosa parescuda. Banderetas descoloridas, quatre canyas verdas, mitja dotzena de llargandaixos de paper, uns quants ciris davant d'una imatge qualsevol, y parin vostés de contar.

**

L'altre dia va celebrarse la festa de Sant Llorens, y no 's podia passar per la Tapineria sense riure. Fortuna que 's tractava d'un sant que *no hi es tot*.

Actualment la *solemnitat* ha correspost á la plassa Nova. Sobre 'ls adornos no hi ha res que dir: Sant Roch y 'l gós son gent modesta y nō 'n necesitan gayres; pero en quant al programa dels festeigs, no pot darse res més cursi ni més atrassat.

El mon está acabant el sigle dinou, pero á la plassa Nova sembla que ara 'l comensan

Las festas *populares* de Sant Roch duran tres dias: tres dias de resar, de donarse cops al pit... y de *fer el pagés* en tota la extensió de la paraula.

Vejis la mostra:

Dimecres: Iluminació general de la capella.

Dijóus: Al demati, missa; al vespre, rosari.

Divendres: Un'altra missa.

No hi falta més que una professó de cucurullas y la confirmació pública de tots els vehins.

¿Ideas novas, iniciativas dignas dels temps actuals, alguna cosa que s'aparti de la rutina y tingui una mica de sabor modern?

En las nostras festas *populares* no las hi busquin aquestas notas: la qüestió es tenir content al sant... y regalar uns quants quartets al rector de la parroquia.

**

A certs carrers y á certs barris, encare podrian perdonarse'ls aquests anacronismes. Que á San Agusti Vell, al carrer d'en Cuch, á la plasseta de Milans s'entretinguin fent sortija y cantant quatre tonterias al sant de la séva devoció, sembla cosa propia del lloch y fins té una mica d'aixó que se 'n diu *color local*.

Pero á la plassa Nova, en un dels sitis més céntrichs de la ciutat, á dos passos de la Rambla, celebrar festas dignas d'Orrius ó de Gratallops, obstruhint pastorilment la via pública, lo mateix que si 's tractés del carrer del Pou de la Figuereta ó del Pastim...

¡A la plassa Nova!

Al menos, siquiera pera evitar la violencia del contrast, que li cambihin el nom.

En lloch de plassa *Nova*, que li posin plassa *Vella*.

O plassa del Estám.

Y no dich de la Llana, perque ja n'hi ha una que s'anomena aixís.

A. MARCH.

Á UNA XERRAYRE

Vaig sommiar que vares caure desde un terrat al carré y no vares quedar morta perque Deu no ho va volgué; pero, en cambi, en tal cayguda la desgracia vas tení de mossegarte la llengua

¡Á NURIA!

¡De cap á l' olla!

que pel mitj te vas partí.
Fentme càrrech jo allavors
de lo molt y molt xerrayre
que has estat y que may més
parlarias poch ni gayre,

interessantme per tu
te vaig dir de molt bon grat:
—¡Quan més t' hauria valgut
que t' haguessis reventat!
AGUILETA

ESTIUHEJANT

TECH AMUNT.—AMÉLIE.—ARLES.

Es molt hermós péndre's un riu al revés, es á dir, anarlo remontan. Parlo com excursionista. Es tan hermós, com ho déu ser pel pensador buscar l' origen de las cosas.

El Tech que per la plana rellisca suaument sobre un llit de sorra orlat de frondosas salzaredas, y que fins devegadas s' hi adorm tot mandrosot, com si la calor li encomanés nyonya, es anantlo á trobar á *Amélie-les-bains* y desde allí per amunt un rihuet bulliciós y alegre que juga á saltá-y-pará ab els grossos palets del riveral, trayent brumera y movent ramor que no cessa ni un instant ni de nit ni de dia. Es, en una paraula, un riu per l' istil del Ter y del Fresser y del Llobregat... pero una mica més gandul que 'ls nostres, ja que 'l Tech no mou ni una turbina de una mala fábbrica. Sols una que altre instalació eléctrica que dona llum als pobles de la rivera, es lo que fa anar mitj de rellisquentas... Aixó sí, á cada pas se deixa sangrar y 's dedica á la pintura de paissatge, tintant de un vert esmeraldi incomparable, 'ls prats que forman el róssech de las montanyas.

CORO DE BANYISTAS

Aixó vol dir que 'l Tech es més artista que industrial.

* * *

▲ no molta distancia del Boulou, Tech amunt, y després de la estació de Sant Joan Pla de Corts (petit poblet que á pesar de tenir un nom tan llarch, no conta mes enllá de 600 habitants) se troba la vila de Ceret. Es població vella, molt característica, sobre tot en los estrets carrers del barri de la iglesia, tan estrets ó més que 'ls nostres de las Moscas y de las Donzellas; ab la particularitat de ser ademés molt tortuosos. Aixó no vol dir que no 'n tinga també d' amples, ombrejats de plátanos corpulents.

Per totas las vias, las més d' ellas en pendent, hi corren dos rechs d' aygua clara que vé de la montanya. Allá 'ls vehins hi rentan la roba y tot lo que s' ofereixi .. y al mati hi buydan lo qu' ells ne diuhen el *bidum*, qu' es aquell vas que tothom sol tenir dessota 'l llit ó al armariet de la tauleta de nit. L' aygua s' ho emporta avall tot, sense deixar rastre.

Una particularitat que hi vist en tots los pobles del Rosselló. Las flecas colocan el pa á la part de fora, sobre uns prestatjes, á tall d' exposició. Es un pa magnífich, molt esponjat y ben cuyt, y crech que 'ls flaquers procedeixen aixís per demostrar que 'l séu producte pot resistir impunement l' acció secant del ayre.

Una de las curiositats de Ceret es el séu pont vell, de un sol ull, extés sobre 'l Tech. Es obra de mérit y molt antiga. D' ell, diu una corran-

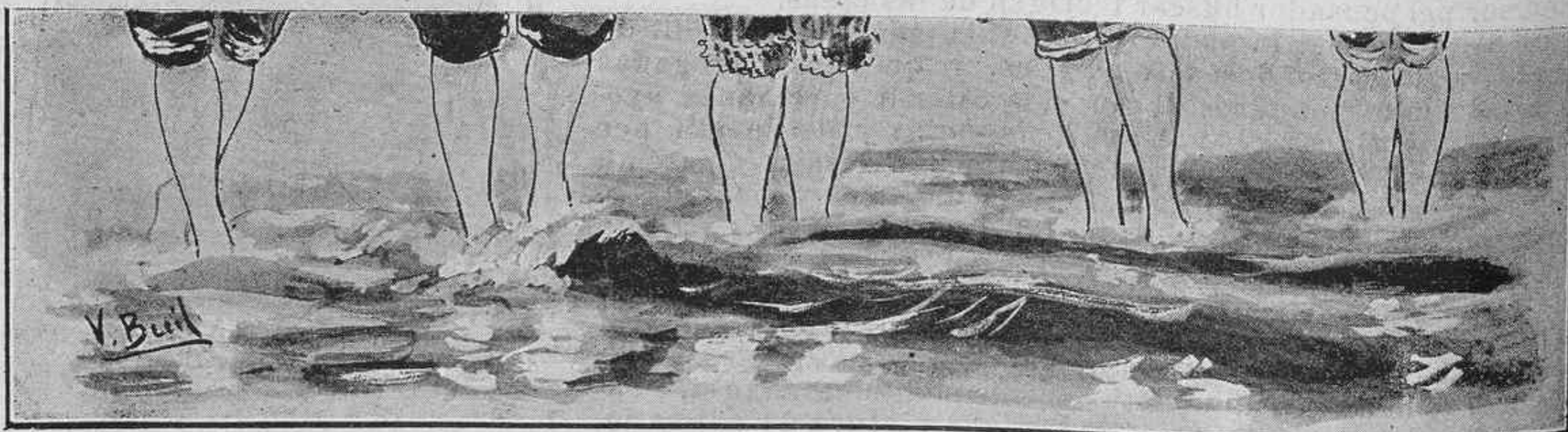
da popular que cantava una vella, seguida al pedris de la porta de casa séva:

Ay, adeu, Pont de Ceret;
estás fet sols de una arcada:
de la mar á Canigó
no te veus qu' una vegada.

Al igual que 'l Pont del Diable de Martorell, el Pont de Ceret té la séva llegenda. Els de Ceret volian un bon pont de totas las passadas, y un constructor s' obligá á ferlo per un tant alsat. Una, dos, tres vegadas hagué d' emprendre 'l treball, perque altres tantas ó bé l' arch se li esfondrava per massa atrevit, ó bé venia una rihuada y se li enduya tot. Agotada ja la paciència dels ceretáns, li donaren per fi sis mesos de temps, ab la condició precisa de que si no acabava 'l pont dintre de aquet plasso, 'l penjarían.

Els sis mesos anavan á finir y 'l pont no estava acabat. Era la nit del dia fatal y 'l constructor se disposava á fugir, quan trobá un desconegut que 'l detingué, oferintse á acabarli 'l pont ab una condició, la de que havia d' entregarli al primer ser vivent que l' atravessés. Aquell desconegut era 'l diable.

.. Aceptada la condició, 'l diable treballá com un dimoni, y 'l pont era acabat al punt de la mitja-nit. En aquesta hora precisa 'l constructor, desde 'l cap del pont obra un sach, y diu al dimoni:—Aquí tens al primer ser vivent: atrápal.

No 's parin tant á mirarnos,
que pot resultarlos mal:

d' un bossí d' aquesta corda
se 'n fa un llas matrimonial.

El ser vivent que sortia del sach era un gat negre, gros com un tuixó.

El dimoni va agafarlo y va desapareixer espeternagant. La llegenda no diu si va anarse'n al infern á cóure'l á la graella ó ab such. Lo que si suposa la llegenda, y no deixa de tenir rahó, es que la gent del país son molt espavilats y capassos, quan convé, d'enganyar al mateix dimoni.

**

Amélie-les-Bains, que 's troba alguns kilòmetros més enllá, somriu graciosament dintre de un racer de montanyas. La població vella ha quedat arreconada riu avall, en la vessant de un turonet: la nova s'ha format al entorn de las termas, oferint tot l'aspecte de una població de banys. Las ayguas de Amélie, conegudas desde 'ls temps dels romans, s'aplican ab éxit á la curació de las enfermetats del aparato respiratori. Tant al istiu com al hivern funcionan els

NOTA MODERNA (per MARIANO FOIX)

La casa payral.

establiments, per ser la temperatura sumament templada.

Lo govern francès ha construït à Amélie un grandió hospital, ahont hi envia als militars que necessitan pendre aquelles ayguas: ocupa una extensió de sis hectàreas, y té siti per 400 soldats y 80 oficials. Magnífichs edificis forman

L' ESTIUHEIG

El dels poetas.

l'establiment, tots voltats de un parch qu' es una maravella.

En aquest hospital va morir le *Petit sucrier*, un calavera millonari, que per ser rich tingué de anar al servey. Pobre, 'ls metjes l' haurian donat per inútil; pero per tenir tants diners y per evitar murmuracions li endossaren l' uniforme, y als pochos mesos l' enviavan à Amélie, tísich com una aroma. Al Hospital morí en braços de una *cocotte*, à la qual nombrá hereva dels séus milions.

Res més hermós que 'ls encontorns de Amélie, regats pel Tech y per alguns torrents que baixan de totas las montanyas vehinas pagantli 'l tribut de las sévas ayguas puras y frescas. Tot somriu... y 'ls pobres tísichs deuen trobarhi una dolsa imatge de la vida y de una naturalesa atractívola, à través del cristall de la melancolia enervant que dona aquella terrible enfermetat.

* * *

D' Amélie à Arles-sur-Tech, última estació de la línea férrea, hi ha tot just tres kilòmetros de distancia. La vall del Tech se va extrenyent: el riu corre esbojarrat, y per tot arréu se veuen vergers de pomeras y boscos de castanyers. L' ayret fresch y refrigerant de la montanya esponja 'ls pulmóns del excursionista.

Arles es una població ben catalana, més catalana que cap de las que havia visitat fins aquí en tot el Rosselló. Sos carrers y sas casas tenen quelcom de Ripoll, de Ribas, de Camprodón. Hi ha molts ferrers de tall, que fabrican el *couteau catalán*, tan temut pels gabatxos; hi ha també bastants espadenyés, senyal de que en la regió superior del Tech, més que las sabatas ab claus, se gasta l' ayrós calsat catalá. Per acabar de donar caràcter à la població, se veuen no pochos pagesos que usan encare la roja barretina.

Vaig trobar als arlesenchs entregats à las expansions de la festa major. Els treballs estavan paralisats: en els cables que desde unas altas minas de ferro de la montanya van à parar à l' estació, hi penjavan inmòvils las wagonetas que transportan el mineral. En cambi, la vila bullia de animació. Tothom anava endiumenjat, y de casi totas las casas n' eixia l' olor del rostit. Igual que à Catalunya.

El dia avants hi havia hagut ballas, las mateixas, segons l' explicació que me 'n feren, que 's dansan à la vall de Ribas. En aquells moments feyan corre 'l bou à la plassa, exactament igual que à Ripoll.

Vaig veure per dintre una gran iglesia bisantina de un mérit extraordinari, surmontada de un campanar quadrat com el de la Catedral de Vich, y ab un hermós claustre gòtich à un costat. La fatxada, qu' es molt interessant, no poguí véurela: havian barrat la plassa que hi dona, per mor de la corrida, porque l' any passat un bou va ficarse dintre de l' iglesi.—Y ja veyeu, *mussié*, —'m deya tota compungida la bona dona que m' ho explicava—ja veyeu, quina gran *prufanaciú!*

P. DEL O.

UNA GARDUNYA

Surts de casa, aixís que 't llevas,
caixalas un rosegó,

demanas llet y t' endossan
un got d' aygua de midó;
si el ventre no s' aconsola
ab aquella blanca bola,
demana un bistech poch cuyt
y et darán un tros de sola
ab patatas del any vuyt.

Per menjá ves allá hont vulguis,
que per tot et robarán;
ni mida, ni pes exacte,
allá hont compris et darán.
Vols fumá, trias un puro
y de dintre es plé de suro;
si compras pots de set rals
aixís que l' obris jo 't juro
que 'l trobarás plé d' aufals.

A las capsas de cerillas
n' hi trobarás vint no més;
treune disset sense sofre
y t' en quedan d' útils tres.
Als estanchs com als tranvías
si una pesseta cambías
ja pots contá qu' has rebut,
perque 'l cambi, si te 'n fias,
te 'l darán tot de vellut.

Vas á un lloch hont hi hagi empentas
y d' hermillas et deixan net;
badas devant d' un enterro
y et fá el rellotje un pillet;
pujas á una jardinera
y t' espantan la cartera;
donas un vol pels taulóns
y d' un modo qu' esparvera
et roban hasta els mitjons.

A casa téva t' entornas
renegant d' aquest país
trobas las portas obertas
y desembrassat el pis;
vas al Banch «*Los tres coscorros*»
hont et guardan els ahorros
y et trobas, ab estupor,
qu' emportantse fins els forros
ha fugit el Director.

Corras per cobrá alguns crédits
y els teus deutors han quebrat;
com qu' es fet de cartró y pasta
et fuig dels peus el calsat;
el que 't vesteix et saqueja;
premente el nom et mareja
un malcarat polissón,
y el disgust t' escamoteja
las ganas d' aná pel mon.

Ves allá hont vulguis, et topas
ab timadors y truhans;
sempre 't trobas las butxacas
plenas de parells de mans;
y en teatros, banys, tranvías,
tendas, fondas, barberías,
cafés, estanchs y carrés
quan tu menos desconfías
t' arremangan els dinés.

Y veyent cóm ensopegas
á cada pas criminals,
tenders, polissóns, mossegas,
topistas y concejals;
y que 'l que 't tracta bé et deixa
sense rals y sense pell,
mentre 'l que 't roba s' engreixa
lo mateix qu' un porch masell,
acabas per empiparte
y has de dir, per esbravarte:
¡Caballers: la veritat,
¿qu' estén á *Sierra Morena*
ó á dintre d' una ciutat?

JEPH DE JESPU.

¿QUÉ TAL?

Als sabis, no 's creguin, en absolut no 'ls con-
sidero uns sers perniciosos.
Al contrari: n' hi ha alguns que resultan d'

alló més divertits, y hasta crech que entre ells
no falta qui ha inventat cosetas útils y entre-
tingudas, com per exemple el vapor, el cinema-
tógrafo y 'ls pianos de manubri.

Pero si en las cosas de la terra, —'m complasch
en confessarho, perque la rahó s' ha de donar
encare que sigui á un moro ó á un xino de Pe-

L' ESTIUHEIG

El dels prosaychs.

kin,—si en las cosas de la terra devegadas n' encertan alguna y fan una mica de servey al comú, en lo que toca de teuladas en amunt ó siga en lo referent á l' atmósfera y demés regións elevadas, nosaben materialment lo que's pescan.

Vejin, si no, lo qu' está succehint avuy ab la qüestió del estiu.

¿Qué van dir els sabis al entrar en la present estació?

Prou se 'n deu recordar tothom, perque l' espatech d' exclamacions y gemechs que llavors va haverhi, no es cosa que s' esborri tan fàcilment de la memoria.

—¡Prepareuvos!—ens deyan, enfosquint la veu, per ficarnos la por més endins del cos:—l' estiu que ara 's va á inaugurar ha de ser terrible.

—¿Molt, molt?—preguntavam nosaltres, comensant á suar ab la major ignocencia.

—El més terrible d' aquesta centuria. El termómetro pujará hasta més amunt del clau que serveix per penjarlo, els rius s' assecarán, la terra s' esberlará y 'ls mantecados gelats llenzarán flamaradas.

—¿Y per qué tot aixó? ¿Qué hem fet nosaltres per mereixe semblant fregida?

—Lo qu' heu fet no ho sabém,—contestavan els sabis:—ara, en quan al per qué, ja es un' altra cosa. El sol, agitada la séva massa ignea per convulsions interiors, y no trobant entre ell y la terra cap obstacle que li impedeixi enviar-nos directament el séu sobrant de...

Vaja, per dirho clar y en pocas paraulas; que segons els sabis haviam de morir rostits, y 'l que per xiripa logrés resistir la fagonada, quedaria escalibat per tota la vida.

Fins crech que va havern' hi un que va pronosticar, ab la major formalitat, que del 6 al 12 d' Agost Madrid cremaria pels séus quatre cantóns, Sevilla 's liquidaria y á Barcelona no hi quedarian més enllá de un miler de personas vivas y encare d' aquestas algunas mitj cuytas.

Ja ho veuhem: ha passat el 6, ha passat el 12, som al 17, y res de lo que 's deya s' ha realitat.

Dias calurosos,—no m' agrada dir mentidas,—n' hem tingut alguns. Hi ha hagut moments, que 'ns hem pensat que 'ls sabis se cremavan... y nosaltres també.

Pero al costat d' aquests dias, millor dit, alternant ab ells, ghan vist vostés quinas nits més frescas y quinas matinadas més deliciosas?

—Aixó no es l' Agost,—hi sentit dir aquests dias á més de quatre personas:—aixó es el Setembre. No més hi faltan els rahims... y las festas de la Mercé.

Entre 'ls amos de casas de banys hi ha hagut moments de verdader pánich.

Dels venedors de vanos no cal parlarne: las sévas lamentacions sols poden compararse ab las dels concejals cada vegada que pensan ab en Golfín.

En fi, qu' hem tingut un estiu que, descontant els dias dolents, pot posarse entre 'ls més benignes qu' hem conegut.

¿Escarmentarán els sabis, en vista d' aquesta nova planxa?

No ho crech. *La cabra siempre tira al monte.*

Els excurtadors del espay sempre han tirat á no endavinar may res.

Ara sería de desitjar que aquests bons senyors fessin una cosa.

¿No 'ls sería possible pronosticarnos un hivern ben fret?

MATÍAS BONAFÉ.

TEATROS

Aquesta senmana si que, de suprimir nostra acostumada revista, poca cosa perdria el lector.

Exceptuat el *Gran-Via*, que ha portat al concert de la calma estival una nota nova, els demés teatros ó están tancats ó fan la viu viu sense amohinars'hi.

Ab tot, perque no 's digui que ab aquest pretext també nosaltres *tanquem la porta*, aném siquiera á corre-cuyta á donar una ullada als pochis *coliseos* qu' encare tenen obert.

TIVOLI

La Millanes en unas obras, la Benitez en altres, las dugas artistas arreplegan bona cullita d' aplausos.

De la primera ja vam parlarne en la derrera revista. La Benitez, presentada últ mament, es un' artista discreta y graciosa, de veu, si no abundant, bonica y ben aprofitada.

GRAN-VÍA

Se 'ns figura que l' empresa d' aquest teatro no s' empenedirá d' haver tret las arnas de la vella comedia de mágica *Urganda la Desconocida*.

Vella y tot, el públich s' hi deixa caure qu' es un gust, demostrantse una vegada més que lo bo no passa y que lo que ha caygut ue peus, de peus queda sempre, á pesar de las evolucions dels temps y dels cambis dels homes.

A veure obras com l' *Urganda* hi va tothom. Els joves á riure, els vells á recordar lo que hi veyan quan tenian dotze anys. Aquest es el secret del éxit que solen alcansar sempre las reproduccions de las antigas comedias de mágica.

L' *Urganda* del *Gran-Via* no ha sigut posada ab tan enlluernador aparato com altres vegadas. Ni la categoria del teatro ho requereix ni la economia dels preus ho permeteria. Pero no pot negarse que l' empresa s' hi ha lluhit de debó y que l' espectacle es digne de ser vist.

Dotze decoracions, pintadas, segons noticias, pels senyors Moragas, Alarma, Ainaud y Comelerán, un nutrit cos de ball dirigit per la simpática senyoreta Monroc, una regular companyia capitanejada pel conegut actor Sr. Bolumar, música nova y abundant, bengalas, pluja de foch... ¿qué més pot demanarse?

No es, donchs, d' extranyar que 'l públich, pensant com nosaltres y reformant un adagi antich, vaji al *Gran-Via*, dihentse filosóficament:

—Val més *Urganda* desconeguda que género xich conegut.

NOU RETIRO

La presentació del nen violinista Angel Blanco, portá al teatro numerosa concurrencia.

UN PROYECTO

L' any vinent, ja que diuhem que á la nit l' aygua es més fresca, ¿no 's podría iluminar la Mar vella, que pendriam els banys més de gust?

Si 'l nen Blanco no es un *Sarasate de diez años*, com resava 'l cartell,—ens referim, no á l' edat, sino á lo de *Sarasate*,—es innegable que aprofitant las bellas qualitats que posseheix, pot arribar lluny.

Té intuició musical, forsa, agilitat y una voluntat extraordinaria, y ab aquests elements pot ferse molt.

El precós artista fou aplaudit, y més n' hauria sigut, lluhint també més al séu treball, si las pessas que tocá no haguessin sigut tan llargas.

N. N. N.

¡CASAT...!

AL MÈU COSÍ EN JOAN GORDILS

¡Vatúa 'l mon! ¡qué son ases, els joves! Tu dius que 't casás perque estás fastiguejat de la vida de solt... Noy, que Deu te fassi be... sí, que 't fassi be... 'n casát. Mes, si 'm dónas la noticia

perque com es de justicia et fassi algún regalet, me sab molt greu confessarho, pero, francament; declaro, que t' equivocás, Joanet. Qu' encare que 't soch parent, dech dirte ben clarament (puig fa temps que 'ns coneixém), que 'ls poetas qu' escribim pel públich, tan sols vivim com tothom... del que menjém. Aixís es que, com hi ha Deu, me sab molt, pero molt greu, no ferte un petit present. En cambi, ja que 'm convidas, jo 't prometo pendre midas... per veni al teu casament.

¿Dius que 't digui ma opinió sobre 'l matrimoni? No faré pas cosa semblant. Si tu tens eixa fal-lera... ¡ja 't poden veni al darrera ab un fluvial sonant! Aixís donchs, no m' embolico,

PROPAGANDA

—Que diguin lo que vulguin: el meu diari es el més fresch de Catalunya.

ni 'l teu projecte critico;
deixa 'm fe 'l paper de mut.
Si solter no vols quedarte,
no hi ha remey; deus casarte,
puig ja 't tornas de vellut.

Tu, Joan, sens que t' alabi,
ets un xicot bastant... sabi
per escoltà 'ls arguments
que á n' á mi m' ocurrirían,
y després, potsé 'm dirían,
que jo espatllo casaments.
Casat donchs, amich Joan;
jo ja vaig al teu davant
fa molt temps. Mes, ¡ay! renego
quan no 'm veig ui per desitj
un céntim partit pel mitj,
per pogué fer cantá un cego!

Cásat, cásat al moment;
jo n' estaré molt content
si logras la ditxa téva.
Cásat; sigas ben ditxós...
y tindrem dona tots dos;
tu la téva y yo la méva.

¿Que 't diuhen naps? Tu fes cols.
¿Ella 't vol, y tu la vols?
Donchs ningú vos pot combatre.
Aixó sí; tingas senderi
y que sigui bó 'l tiberi...
¡que jo vull menjar per quatre!

LLUIS G. SALVADOR

En Golfín diuhen qu' está molt enfeynat examinant els expedients de la Casa Gran.

Ne té plé 'l quarto de la fonda hont posa, y fins al llit ahont dorm, un expedient li serveix de cuixí.

Quan menja, se 'n posa un á la cadira y s' hi asseu .. Y aixis mentres dina 'l vá examinant.

No podrà queixarse en Silvela de la seva activitat. Per mes que dels expedients vistos de aquesta manera 's pot ben dir alló del refrán castellá:—*Quien más mira, menos ve.*

**

¿Y qué succehirá quan el senyor Golfín haja acabat la seva tasca?

Hi ha qui suposa que farà una esmotxada de regidors, deixanhi tan sols als que sigan del gust del nou arcalde en projecte.

Hi ha en cambi qui creu que tot quedarà reduhit á escriure una *memoria* que serà entregada al home de la daga perque 'n fassa l' us que tinga per més convenient.

Y l' us que 'n farà en Silvela, no es difícil preveure'l. Li servirá per fer la por al hereu Pantorrilles ó al Sant que diu que menja, segons li convingui.

Que aixis com *Barba-azul* tenia un canó, en Silvela tindrà una *memoria*.

**

Pero ¿y la Pubilla, que té una administració tan desgavellada, qué 'n treurá de tot aixó?

No res: á la Pubilla li darán *memorias*.

Llegeixo:

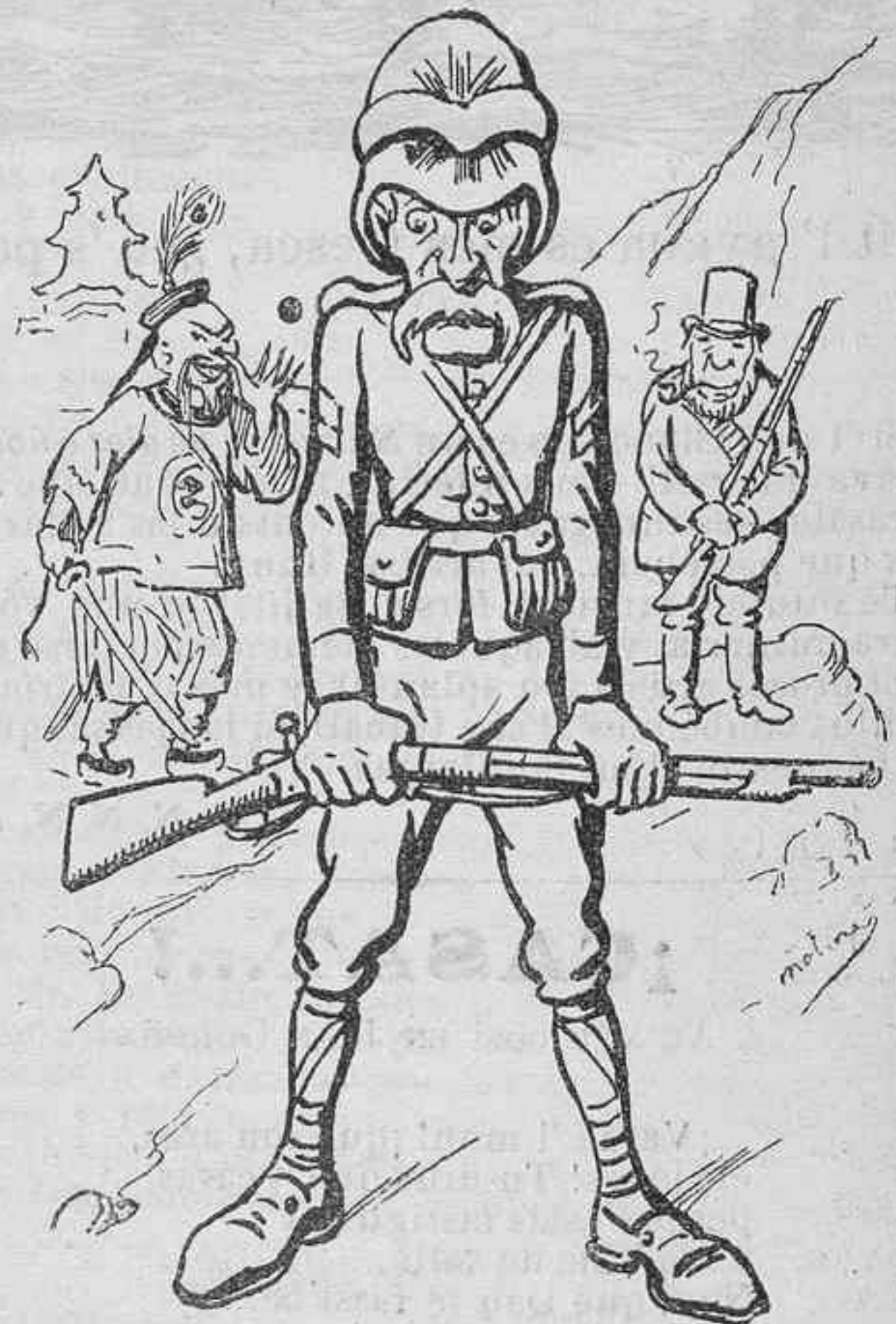
«Hace cinco ó seis dias que el senyor Rayo, habilitado de Correos, por más que se le cita no comparece á prestar declaración en el sumario que se le instruye.»

--Aixó ray, que l' agafin.

—Sí, prou: ¡vés qui l' agafa á un *Rayo!*

A París, s' hi ha reunit un Gran Congrès de metjes, haventn'hi assistit de totas las nacions, en número de uns deu ó dotze mil.

UN INGLÉS ENTRE DOS FOCHS

—El boer per una banda, per l' altra 'l xino... ¿Saben que per un home sol n' hi ha un tip?

LA PESADILLA DE D. JOAN

—¡Els masóns!... ¡Els masóns!...
(Tot lo dia crida així.)

¡Els masóns!... ¡Els masóns!...
(Y d' aquí no sab sortí.)

¡Quánts malalts comensarán á respirar!...
—¿Pels fruyts científichs que s' obtingan del
Congrés?
—No, ca: per l' ausencia forsoosa de tants Ga-
lenos.

**

Las sessions del Congrés se realisan en la
Gran Sala de festas de l' Exposició Universal
que medeix una superficie de 6,300 metros qua-
drats y es capás per 25,000 personas.

No 's diu si 'ls oradors usan bocina, y tots els
assistents trompetilla acústica.

Un dependent de un magatzém de vins de la
Barceloneta vá anar á un estanch á comprar un
paquet de picadura de set rals, y semblantli á
bell-ull qu' era molt lleuger, vá pesarlo, troban-
thi á faltar no més que 14 grams.

Després vá obrir el paquet y vá trobar un
trosset de ferro que 'n pesava deu, que sumats
ab els 14, fan 24 grams de merma.

Y, naturalment, vá tenir un gran incomodo,
per mes que havia de considerar, que l' arren-
dataria al vendre tabaco ferruginós, ho fá mi-
rant per la salut dels fumadors anémichs.

**

De totes maneres es molt sensible que 'ls con-
sumidors de tabaco 's vajan tornant tan meti-
culosos.

Si volen un bon consell, comprin, paguin y no
mirin lo que compran. Fassin el cigarret, encén-
guinlo, xúpino y no mirin lo que fuman.

Y en tots els actes del exercici fumatori, cré-

guinme á mi, recórdinse dels versos de la Bar-
trina:

«Si quieres ser feliz como me dices
no analices, muchacho, no analices.»

Aném á veure.

Llegeixo en el periódich de mayor circulación
del carrer de Lauria:

«Ha llegado á San Sebastián el señor Villa-
verde...»

»Se propone ir á Cestona, donde conferencia-
rá con el señor Villaverde.»

Perfectament.

Si 'l senyor Mencheta sab trobar la solució d'
aquest logogrifo... se li regalará un grapat de
xufas.

¿Se 'n recordan del clamoreig que, quan l' au-
ment del preu del tabaco, va aixecarse per tot
Espanya?

—¡Guerra á l' Arrendataria!— deya tothom:—
Ja que tracta d' explotarnos, deixarem de fu-
mar ó fumarém menos, y l' arruinarém.

A Barcelona, sobre tot, semblava que la cosa
anava de veras. El crit era general:

—¡Abaix la Tabacalera!

Pues, perque vejin el cas que s' ha de fer d'
aquestas prometensas populars:

«La recaudació obtinguda en el mes de Juny
per la venda de tabaco en aquesta sola provin-
cia ha alcansat, sobre 'l Juny anterior, un au-
ment de 16,516 pessetas...»

—¡Abaix la Tabacalera!

¡Cóm se 'n deu riure ella desde Madrid!

La Diputació Provincial va acordar que alguns professors de nostra escola de Belles Arts anessin a París a estudiar l'Exposició.

Va acordarho... pero 'ls professors no han pogut marxar.

¿Per qué?

Ja poden figurars'ho. Perque la Diputació no té quartos per pagarlos el viatge.

A la quènta va gastársels tots el dia que va portar a n' en Dato a Montserrat.

En una de las moltas broncas que varen armar-se en la corrida del diumenje passat, el públich en massa las va empendre contra el concejal senyor Mutjé que presidia, dihentli tot aquell repertori de finesas tabernarias que saben dir 'ls taurófilis.

Entre altres piropos, vaig sentir qu' un andalus, ab els ulls fora del cap y amenassantlo ab els punys li deya:

—¡Así te coja un Golfin!

Notas nort-americanas.

A Chicago, trobant que els cotxes mortuoris marxan ab massa lentitut, han determinat efectuar els enterros ab automóvil.

Amigo: El temps es or... Y es or el temps fins per anar al cementiri.

*
**

Entre 'ls capritxos de las damas nort-americanas, qu' en materias de luxo no tenen aturador, se cita 'l de una d' ellas que vá assistir a un ball, vestint una *toilette* formada de bitllets de banch de tots el paissos del mon, lo qual no valia menos de 100,000 pessetas.

Bonica ocasió pera dirli a la tal senyora:

—¡Quina tela més hermosa! ¿Ahont la compra? ¿Voldria ferme 'l favor de proporcionar-me'n un retall?

A la parroquial iglesia de Santa Ana s' está habilitant l' ala de llevant del Claustre superior com a capella *pera 'ls casaments de luxo*.

Ja veuen com tot se perfecciona.

¿No hi ha als carrils cotxes de 1.ª, de 2.ª y de 3.ª classe? ¿Per qué no té de haverhi a las iglesias capellas de las mateixas categorias, en consonancia ab las butxacas dels contrayents?

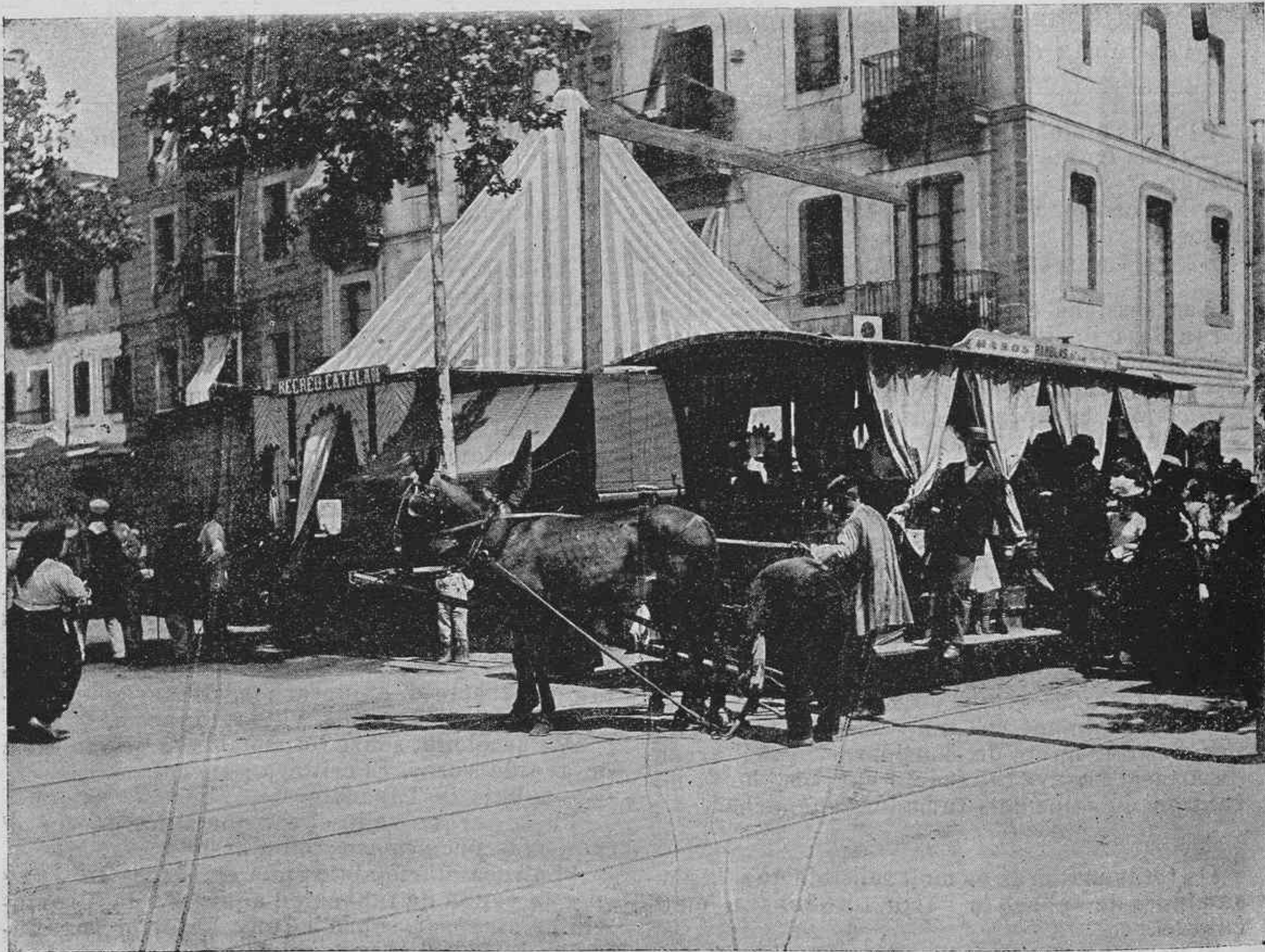
*
**

Una innovació que propono al rector de Santa Ana.

Quan en la capella de 1.ª clase s' diga la missa del casament ¿no li sembla que seria de molt bon tó, gastar en lloch de vi ranci, xampany Mumm ó de la Veuve Clicquot?

¡Els àngels hi ballarian!...

NOTAS D' ESTIU

El tranvía de la Barceloneta esperant la gent que vé del bany.

(Inst. ESQUELLA.)

L INSPECTOR MUNICIPAL

TRENCA-CAPS

—¡Quin llo!... Per enterarme de tot, lo menos necessito cinch ó sis trimestres!

Un marit retira tart, y la séva dona, desde 'l llit li diu:

—¡Vaya un' hora de venir!... Son las tres de la matinada.

Resposta del marit:

—Veurás, noya: ¡ja hauria vingut mes tart; pero á las tres ja son tancats tots els cafés!

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.° XARADA 1.°—*Ca-la-ve-ra.*
- 2.° ID. 2.°—*Ca-se-ra.*
- 3.° SINONIMIA.—*Batista.*
- 4.° TRENCA-CLOSCAS.—*Santa Coloma de Farnés.*
- 5.° ROMBO SILÁBICH.—
LA
RO MA NI
LA MA NES CA LA
NI CA SI
LA
- 6.° CONVERSA.—*Isabel.*
- 7.° GEROGLÍFICH.—*Qut endavant no mira endarrera cau.*

XARADAS

I

AL LECTOR.

Si no 'm faltés la *total* y no 'm fos la *musa ingrata* puig no m' *hu-dos-tres* quan vull fer un vers ó una xarada, sempre escrits meus portaria intercalats en sas planas mon senmanal predilecte LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

No obstant, á pesar d' aixó, els ratos de *quinta-quarta* que tinch, tots els aprofito y escrich ratllas y més ratllas curtas, com lo méu ingeni, é igual que jo, sense gracia.

Vegent si 'm puch *hu-dos-tres* molts cops á las nou germanas reso una *quint-tres-quart-quinia* escrita en la nostra parla y que á mi me l. ensenyá un caputxí, dich, un frare que si bé era molt groixut era en cambi... un papanatas.

Ab aixó sols he lograt que de faltas de gramática, de ripis, de vulgarismes é ideas adotzenadas, que abundavan molt y molt en els meus escrits de marras, no més n' hi hagin de la primera á l' última ratlla.

Y si per casualitat se 'm publica una xarada

y... casualment la llegeix un... qualsevol, no 'm fa gracia veurer com deixa LA ESQUELLA ab cara de prunas agras.

Per lo que, lector volgut, si bé ho sento ab tota l' ánima y ab tot el cor, tinch de dirte que 'm despedeixo... hasta un' altra.

F. CARRERAS P

II

Té una *hu-terça* molt tot la pubilla de ca 'n País: la festeja un meu nebot que no es guapo *dos* te rals y ademés fá de burot.

J. COSTA POMES.

TRENCA-CLOSCAS

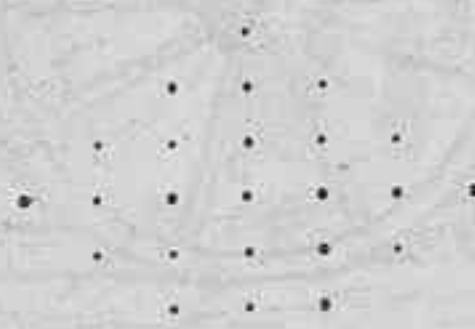
CARME MUSCLE DE BESTILL

GIRONA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo títol de una obra catalana en vers y 'l nom de son autor.

T. M. CATS.

ROMBO

Primera ratlla: consonant.—Segona: planta.—Tercera: ciutat.—Quarta: id.—Quinta: id.—Sexta: Nom de dona.—Y séptima: vocal.

V. CATALUNYA.

CONTRA 'L «RACH-RACH» DE LAS GRANOTAS

Un llach plé de granotas cantayres, en una d'aquestes nits d'estiu, qu'están de gresca, es sols comparable á un *Conservatori* en una nit de vetllada literari-musical. La *llaura* interminable es idéntica y pels nervis de l'auditori, el resultat empipador es el mateix.

Els que sofreixen la primera malaltia y volen acabar la cursó amohinosa de las granotas, no han de fer més qu'introduhir unas quantas lluhernas ó cuquetas de llum en una ampolleta d'aygua y un cop ben tapada, tirarlas á la bassa ó al viver ahont tenen estada. Desde'l moment s'haurá acabat el concert, ja que fer aixó es com aixafar hi la guitarra.

SINONIMIA

Ja estich *tot* de dir al metje que 'm dol molt el meu *total*, y ell per comtes de curarme me fa gastá un dineral.

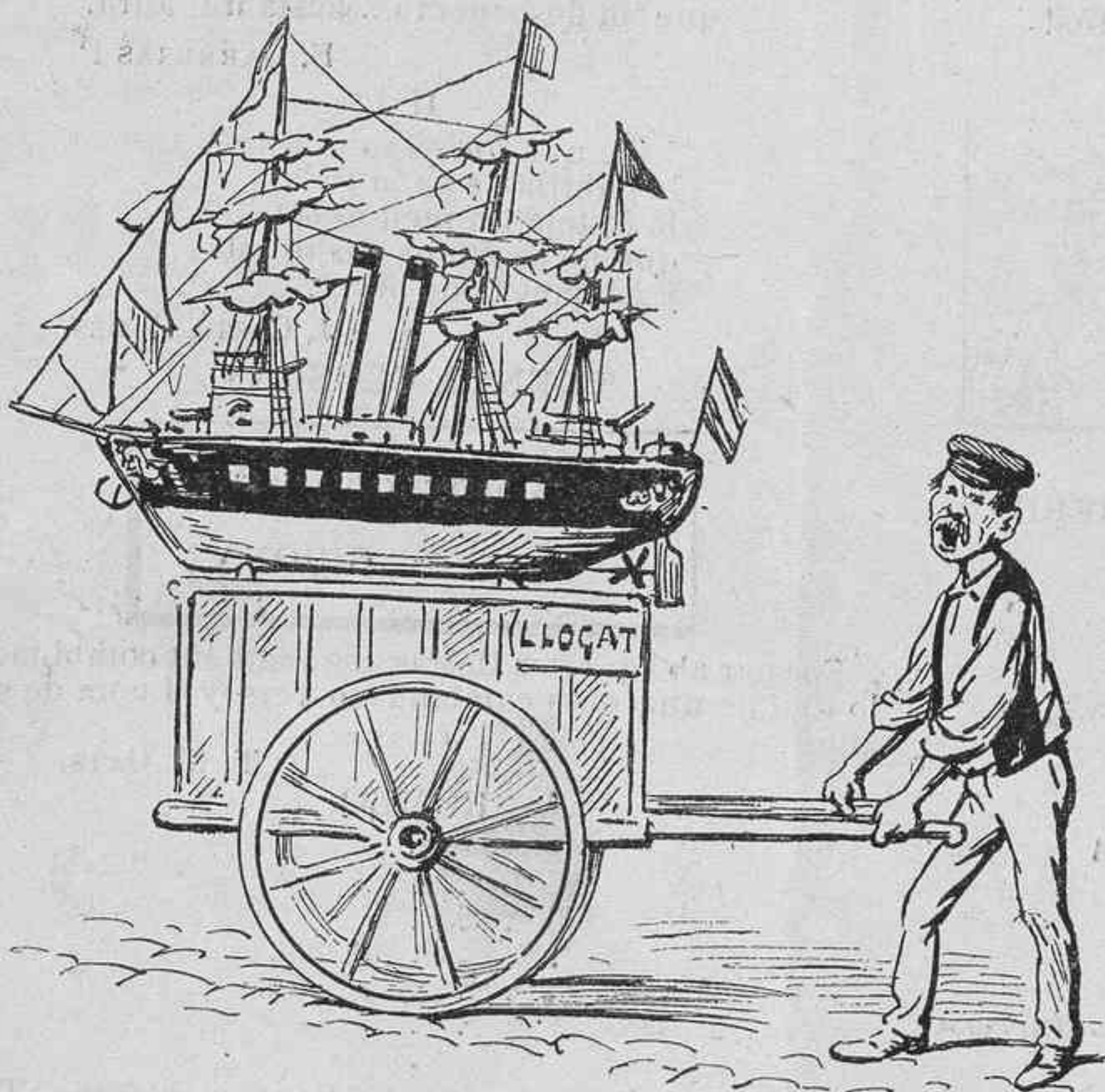
E. ZOLÁ Y B.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Nom de dona.
 3 3 2 5 4 7 8.—Fruyta.
 5 8 7 6 3 8.—Nom de dona.
 3 3 8 7 8.—Pels matalassos.
 5 6 3 4.—Fruyta.
 1 2 3.—Per cusir se necessita.
 5 8.—Part del cos humá.
 4.—Vocal.

TON DEL MAU.

APRENGUI, SENYOR SILVELA

Ara sí que va bé aixó, caballers.
 Ja hi ha gent que ven barcos pels carrers.

SI 'T PICA ALGUNA ARANYA...

Y qui diu una aranya diu una vespa ó un altre insecte qualsevol: lo primer que has de fer, lector estimat, es recorre á l'aygua fresca; y si veus que resulta insuficient, et procuras unas quantas fullas secas de cascall y las aplicas al damunt de las butllofas que t'hagin surtit á la pell. Al cap d'una estona calmará el dolor y suavisantse la part inflamada, circulará novament la sanch com si tal cosa.

Y si la picadura's cregués venenosa y's presentés l'inflor ab síntomas graves, llavors será precís ferhi unas fregas ab una substancia molt senzilla, composta de dugas parts d'oli d'admetllas dolsas y unad' amoniach líquit, procurant, en primer lloch, buydar el cos tot lo possible de tota mena d'ayguas.

DOLSIFICACIÓ DE LA MAR SALADA

Si un día, per curiositat ó per necessitat, volguessin endolsir l'aygua de mar, fassin lo que segueix:

Agafan un cantiret ben nou y de terra ben flonja, que traspubi; el tapan, ben tapat, y l'introduheixen á qualsevol *occeano* (que no sigui el de la Rambla). No tardarán en obtenir á son interior, una cantitat d'aygua clara y sense gens de salabró.

Y si se la miran veurán com ha perdut també aquell color blau verdós que té la del mar llatí...

GEROGLÍFICH

K

AMERICANA

I

ALFONSO XII

JOAQUÍM PUJOL.

QÜENTOS

Entre autors:

En la primera representació de un dels seus dramas, feya notar l'autor de l'obra (diguémli Lluís) que 'l públich no aplaudia ni s'entussiasmava.

—Es molt cert—respongué l'altre (diguémli Enrich)—hi ha pochs espectadors y s'aburreixen.

Al dia següent s'estrenava una obra del Enrich y en Lluís aprofitava gustós l'ocasió de pendre la revenja.

—Noy—li deya—al meu costat hi tinch un senyor que no fa més que badallar.

—¿Sabs qu'es?—interrompé l'Enrich.—Qu'encare li dura l'aburrimient de la funció de ahir.

Entre companys.

—¿Ahont vas als vespres?

—Als *Quatre gats*.

—¿Ahont es aixó?

—¿Que no ho sabs? Al carrer de Montesion, cantonada á un passatge... Una taberna modernista, gòtica.

—Oh, veurás, de gòticas totes ho son las tabernas.

—Dius que ho son totes?

—Sí, perque en totes hi ha *gots*.

Antoni López, editor, Rambla
 del Mitj, 20.

Impremta de Lluís Tasso,
 Arch del Teatro, 21 y 23.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

¡¡NOVEDAD!! ¡¡NOVEDAD!!

GUAPAS y alegres

ESPLÉNDIDO ÁLBUM DE DIBUJOS

del malogrado artista

F. GÓMEZ SOLER

Un cuaderno folio, impreso sobre papel superior,
con una elegante cubierta á varias tintas.

Precio **UNA** peseta

← OBRA NUEVA →

LOS VICTIMARIOS

por RAMÓN SEMPÀU

y un prólogo de Emilio Junoy

Notas relativas al proceso de Montjuich.

Un tomo en 8.º, pesetas 2.

ACABA DE PUBLICARSE

QUO VADIS?

Por ENRIQUE SIENKIEWICZ

Versión castellana

Dos tomos, pesetas 2

Acaba de publicarse la interesante obra de NIETZSCHE

EL CREPÚSCULO DE LOS ÍDOLOS

Traducción de José García Robles

Un tomo en 8.º, pesetas 2

JEPH DE JESPUS

TONTERÍAS

Un tomo en 8.º, pesetas 2

EL TEATRO

APUNTES DE UN TRASPUNTE

por Federico Urrecha

Un tomo en 8.º, pesetas 2

EL INTÉRPRETE

del viajero español en Francia

Un tomo encartonado, pesetas 1

Guía-París 1900

Un tomo, pesetas 2

BARCELONA Á LA VISTA

ÁLBUM DE FOTOGRAFÍAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

encuadernado con unas elegantísimas tapas en oro y negro

Precio **8** pesetas

NOTA.— Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral per certifiat. Als corresponsals de la casa, se'ls otorgan rebaixas.

«ALGO SE PESCA»

El qu' es atent servidó
y ab el *bello sexo*'s frega,

traballant, sempre arreplega
alguna compensació.